

Kritisch denken doceren kun je leren!

Het is van belang dat binnen het onderwijs de ontwikkeling van kritische denkvaardigheden wordt gestimuleerd. Bij het aanleren van kritische denkvaardigheden aan studenten spelen de docenten een cruciale rol¹. In dit document vind je enkele tips die je als docent kunt gebruiken wanneer je studenten wilt leren om kritisch te denken.

1. Kritisch denken is een gecompliceerde vaardigheid, waar de studenten alleen beter in kunnen worden wanneer zij kritisch denken bewust en doelgericht oefenen. Dit vraagt van zowel de docent als student inzet van tijd en moeite². Heb als docent het geduld om hier samen met de studenten voor een langere periode aandacht aan te besteden.
2. Als docent moet je de studenten naast de praktische oefeningen ook theoretische kennis van kritisch denken aanbieden. De praktische oefeningen zijn namelijk effectiever wanneer de studenten begrijpen wat ze aan het doen zijn³.
3. Als docent zou je eigenlijk altijd moeten vragen waarom een student een bepaald antwoord geeft, hoe hij of zij tot een antwoord is gekomen, en wat anderen daar dan weer van vinden. Zo leren de studenten om antwoorden te onderbouwen⁴.
4. Als docent moet je de studenten uitdagen door hun huidige kernideeën en overtuigingen te bevragen en te onderzoeken. Dit is belangrijk omdat de mens geneigd is om vast te houden aan de eigen overtuigingen, en daardoor vaak alleen bewijzen gebruikt die de eigen mening bevestigen. Je kunt als docent de studenten bijvoorbeeld bewijs laten zoeken dat in tegenspraak is met hun huidige overtuigingen, ook kun je expliciet doorvragen op aannames en overtuigingen van studenten⁵.
5. Doe als docent hardop voor hoe jij bepaalde vragen of taken benadert. Dit is erg leerzaam voor studenten omdat je op deze manier inzichtelijk maakt hoe jij bepaalde problemen aanpakt en welke denkstappen jij in je hoofd maakt. Je zou de studenten ook zelf hardop kunnen laten denken, dit geeft jou als docent veel inzicht in hoe studenten tot een antwoord komen⁶. Resultaat is dat je over hun manier van denken kunt praten, waardoor je het denken kunt verbeteren.

¹ Chabeli, 2010; Chan, 2013; Gloudemans, 2013

² Van Gelder, 2005

³ Van Gelder, 2005

⁴ Simpson & Courtney, 2002; Chan, 2013

⁵ Abrami et al., 2015 ; Van Gelder, 2004

⁶ Banning, 2008; Matthews & Lowe, 2011

6. Laat studenten wanneer dat mogelijk is hun redenering in een redeneerschema weergeven. Een redeneerschema verheldert en structureert het denken door logische relaties aan te geven tussen verschillende argumenten. Dit zorgt ervoor dat de kritische denkvaardigheden van studenten sneller verbeteren wanneer er in het onderwijs gebruik wordt gemaakt van redeneerschema's⁷.
7. Als docent is het belangrijk om interactie en discussie in de klas te stimuleren. Hierin moet je zelf een actieve rol spelen en de studenten voortdurend bevragen en blijven doorvragen⁸. Van belang is dat je voorkomt dat het een wedstrijd wordt, het doel van een discussie is om een vraagstuk op te lossen of om samen over een probleem na te denken. Het doel bevindt zich in de discussie, niet in het winnen van een discussie.
8. Gebruik als docent tijdens de lessen probleemgestuurde opdrachten. Het is hierbij van belang om problemen aan te bieden met een open einde, en de problemen moet aansluiten op de beroepspraktijk van de studenten. Je kunt de studenten enkele algemene vragen meegeven om het proces enigszins te structureren, maar verder laat je de studenten vrij om zelf te bepalen welke informatie zij nodig hebben, hoe en waar zij deze gaan verkrijgen, en hoe zij deze gaan verwerken⁹.
9. Jij hebt als een docent de verantwoordelijkheid om studenten te voorzien van goede feedback. Geef in de feedback niet het goede antwoord, maar wijs aan waar een fout gemaakt is en waar deze fout wellicht mee te maken heeft. Het is dus belangrijk dat er feedback wordt gegeven op de argumentatie, het proces¹⁰.

⁷ Twardy 2004; Van Gelder 2005.

⁸ Abrami et al., 2015

⁹ Ozturk, Muslu & Dicle, 2008; Simpson & Courtney 2002

¹⁰ Abrami et al. 2015